

Madde 3

Aşağılayıcı muamele

Bir hastanın ruh ve sinir hastalıkları hastanesine götürülürken kelepçelenmesi: ihlal

Ilievski / Makedonya Cumhuriyeti – 20136/11

7.5.2015 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar – Başvuran, 2009 yılının Nisan ayında, kanser ameliyatı olmuş ve kemoterapi görmüştür. Başvuranın eşi, 2009 yılının Ekim ayında, başvuranın endişe ve sıkıntı yaşaması nedeniyle tıbbi yardım istemiştir. Doktorların tavsiyesi üzerine, başvuran, iki polis memurunun yardımıyla, Skopje’de bulunan bir psikiyatri kliniğine transfer edilmiştir. Başvuran; hastaneye götürülürken, ambulansa ellerinin arkadan kelepçelendiğini, zorla yatağa yatırıldığını ve bir polis memurunun bacaklarının üstüne oturduğunu, kendisine vurulduğunu, yumruklandığını ve tehdit edildiğini ileri sürmüştür. Başvuran, *diğerlerine ilaveten* iki polis hakkında kötü muamele iddiasıyla dava açmış ancak polisler delil yetersizliğinden beraat etmişlerdir. Başvuranın iddialarına Hükümet tarafından itiraz edilmiştir.

Hukuki değerlendirme – Mahkeme, başvuranın sırtındaki, karnındaki ve bacaklarındaki yaralara transfer esnasında polislerin neden olduğu hususunu makul şüphenin ötesinde tespit edememiştir. Bununla birlikte, başvuranın kol bileklerinde hematoma bulunduğunu doğrulayan tıbbi deliller ile Hükümetin söz konusu yaralar için açıklama yapmaması dikkate alındığında, Mahkeme, başvuranın kelepçelendiğini kabul

etmiştir. Mahkeme, kelepçeleme işleminin haklı olup olmadığını değerlendirirken, başvuranın söz konusu dönemde ruhsal sıkıntı krizi yaşadığını ve polis memurlarının bundan haberi olduğunu belirtmiştir. Transfer esnasında, başvuran açıkça polislerin kontrolünde olup, psikolojik durumu ve bu kapsamdaki tıbbi ihtiyaçları nedeniyle hassas bir konumdaydı. Ayrıca, bir süre önce kanser ameliyatı olması ve kemoterapi görmesi sonrasında fiziksel olarak zayıf bir durumdaydı. Mahkeme, başvuranın kendi kendine zarar verme eğilimine ilişkin Hükümet beyanlarına dayanarak, kelepçeleme işlemiyle başvuranın kendisine zarar vermesinin önlenmesinin amaçlandığını varsaymıştır. Ancak Mahkeme, kelepçeleme işleminin orantılılığı hususunun ulusal yargılamalarda dikkate alınmadığını kaydetmiştir. Hükümet, daha hafif hiçbir tedbirin veya önlemin mevcut olmadığını kanıtlayamamıştır. Sonuç olarak, kelepçeleme işlemi aşağılayıcı muamele teşkil etmiştir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: manevi tazminat olarak 5.000 avro.

Pozitif yükümlülükler (esas yönünden / usul yönünden)

Devletin, göstericileri homofobik şiddetten koruyamaması ve etkin soruşturma başlatmaması: ihlal

Identoba ve Diğerleri / Gürcistan – 73235/12

12.5.2015 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuranlar, Gürcistan’da lezbiyen, gay, biseksüel ve transgender (LGBT) kişilerin haklarını desteklemek ve korumak için kurulan bir sivil toplum kuruluşuydu ve 14 kişiden

oluşmaktaydı. Uluslararası Homofobi Karşıtlığı Gününü kutlamak üzere birinci başvuran tarafından organize edilen barışçıl bir gösteri, 17 Mayıs 2012 tarihinde Tiflis kentinde gerçekleşmiştir. Başvuranlardan 13 tanesi dâhil olmak üzere gösteriye yaklaşık 30 kişi katılmıştır. Olay esnasında, LGBT bireyler yürüyüş yaparken iki dini grubun üyeleri olan, daha fazla kişiden oluşan karşı göstericiler tarafından hakarete maruz kalmış, tehdit edilmiş ve saldırıya uğramışlardır. Polis en sonunda, karşı göstericilerden koruma amacı güttüğünü iddia ederek, başvuranlardan dördünü yakalamış, kısa bir süreliğine alıkoymuş ve/veya bir polis arabasında dolaştırmıştır. Başvuranlar, olayların ardından, karşı göstericiler tarafından ayrımcılık saikiyle kendilerine yapılan saldırılara yönelik ve kendilerini saldırılardan koruyamayan polislerin fiilleri ve kusurlarına yönelik ceza soruşturmalarının başlatılması talebiyle, birkaç suç duyurusunda bulunmuşlardır. Başvuranlardan ikisinin maruz kaldıkları yaralanmalara ilişkin iki soruşturma 2012 yılında açılmış olup inceleme aşamasındadır.

Hukuki değerlendirme – 14. madde ile birlikte ele alındığında 3. madde (ikinci başvurudan on dördüncü başvurana kadar)

(a) *Başvuranların maruz kaldıkları saldırıların, Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ele alındığında 3. madde uyarınca asgari ciddiyet eşiğine ulaşıp ulaşmadığı:*

- Mahkeme olayı değerlendirirken, olaylar esnasında LGBT üyelerinin ilgili Davalı Devlette kendilerini içerisinde buldukları tehlikeli durumu ve Gürcistan toplumunun bazı kesimlerinde yaygın olan LGBT topluluğu üyelerine yönelik olumsuz bakış açısını belgeleyen çeşitli raporları

göz önünde bulundurmıştır. Mahkeme bu kapsamda ilk olarak, yürüyüş esnasında başvuranların, sayıca kendilerinden fazla, ölüm tehditleri savuran ve gelişigüzel fiziksel şiddete başvuran kızgın bir kalabalık tarafından çevrelendiğini kaydetmiştir. Bu tutum; özellikle iki dini grup tarafından kullanılan aşağılayıcı ve tehditkâr dil ve bazı başvuranların maruz kaldığı fiili fiziksel saldırıların ardından LGBT bayrak ve posterlerinin yırtılması ile ortaya konan bariz homofobik önyargıdan kaynaklanmıştır. Belirtilen sözlü ve fiziksel tacizin amacı açıkça, başvuranları LGBT toplumuna yönelik desteklerini alenen ifade etmekten vazgeçirmek için başvuranların korkutulmasıdır. Başvuranların keder duygusu, yürüyüşten önce kendilerine vaat edilen polis korumasının zamanında veya yeterince sağlanmaması nedeniyle artmıştır. Söz konusu şiddet bu nedenle, 13 başvuranın hepsinin maruz kaldığı ve Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ele alındığında 3. madde uyarınca ilgili eşiğe ulaşacak kadar ciddi korkuya, endişeye ve güvensizliğe yol açmıştır.

(b) *Yetkililerin, başvuranlara gereken korumayı sağlayıp sağlamadığı* – Yürüyüşü organize eden kişinin, taciz ihtimaline ilişkin polisi uyarması nedeniyle, kolluk yetkilileri, göstericileri şiddetten korumaya yönelik zorunlu pozitif yükümlülük altındaydılar. Ancak, gösteri alanında sınırlı sayıda polis memuru hazır bulunmaktaydı. Ayrıca, sözlü saldırılar başladığında, polis memurları öncesinde herhangi bir uyarı yapmadan olay yerinden uzaklaşmış ve böylece gerilimin fiziksel şiddete dönüşmesine izin vermişlerdir. Polis memurları en sonunda müdahale etmeye karar verdiklerinde, başvuranlar zaten zorbalığa, hakarete ve saldırıya

maruz kalmışlardı. Ayrıca, geciken polis müdahalesiyle, barışçıl yürüyüşün devamını sağlamak amacıyla en saldırgan karşı göstericileri bastırmaya odaklanmak yerine, kendilerine koruma amacıyla olduğu söylenerek en çok mağdur olan bazı başvuranları yakalama ve uzaklaştırma yoluna gidilmiştir. Dolayısıyla, ulusal yetkililer yürüyüş esnasında, bazı bireylerin saldırılarına karşı başvuranlara yeterli korumayı sağlayamamışlardır.

(c) *Olaya ilişkin etkin bir soruşturma yürütülüp yürütülmediği* – Yetkililer, özellikle bir güdü olarak önyargının ortaya çıkarılmasına ve sorumluların tespit edilmesine ağırlık vermek suretiyle, 17 Mayıs 2012 tarihinde neyin yanlış gittiğinin soruşturulmasına yönelik usuli yükümlülüklerini de yerine getirememişlerdir. Olayın hemen ardından polisin kötü muamelesi ve eylemsizliği iddialarına ilişkin başvuranlar tarafından yapılan mükerrer suç duyurularına rağmen, ulusal yetkililer, başvuranlarla ilgili olarak olayı çevreleyen koşullara yönelik kapsamlı ve faydalı bir soruşturma başlatmamışlardır. Bunun yerine, açıklanamayacak şekilde, soruşturmanın kapsamını sadece başvuranlardan ikisinin maruz kaldığı fiziksel yaralara ilişkin iki davayla kısıtlamışlardır; söz konusu soruşturmalar, iki karşı göstericinin her birinin 45 avro ödemesini gerektiren idari yaptırımla sonuçlanmıştır. Bu durum, başvuranlara yönelik şiddetin ve saldırganlığın seviyesi dikkate alındığında, Devletin 3. madde kapsamındaki usuli sorumluluğunu yerine getirmesi bakımından yeterli değildir.

Bu koşullar altında, ulusal yetkililerin, söz konusu olaylara yönelik muhtemel homofobik

nedenlerin ortaya çıkarılması için makul tüm adımları atmaları gerekmektedir. Kolluk yetkilileri tarafından bu tür faydalı bir soruşturmanın gerçekleştirilmemiş olması dikkate alındığında, önyargıdan kaynaklanan suçlar kaçınılmaz biçimde bu tür izlerin bulunmadığı normal davalarla eşit temelde ele alınacaktır ve ortaya çıkan kayıtsızlık, nefret suçlarını resmi olarak kabul etme ve hatta göz yumma durumundan farksız olacaktır. Ayrıca, Devletin, gelecekteki benzer barışçıl gösterilerde asayişin sağlanmasının geliştirilmesini amaçlayan tedbirleri uygulamasını zorlaştıracak ve böylece halkın, Devletin ayrımcılıkla mücadele politikasına olan güvenini zayıflatacaktır. Bu açıklamalar ışığında, ulusal yetkililer on üç başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin uygun bir soruşturma yürütmemişlerdir.

Sonuç: ihlal (bir oya karşılık altı oyla)

Mahkeme ayrıca, davalı Devletin, pozitif yükümlülüklerine aykırı olarak, 17 Mayıs 2012 tarihli yürüyüşün yeterince homofobik ve şiddet eğilimli karşı göstericileri içermesi nedeniyle barışçıl bir şekilde gerçekleşmesini sağlayamadığını değerlendirerek, 14. madde ile birlikte ele alındığında 11. maddenin ihlal edildiğine oy birliğiyle karar vermiştir.

Madde 41: manevi tazminat olarak 1.500 avro ile 4.000 avro arasında meblağlar.

(Ayrıca bk. *Nachova ve Diğerleri / Bulgaristan* [BD], 43577/98 ve 43579/98, 6 Temmuz 2005, [77 sayılı Bilgi Notu](#); *Members of the Gldani Congregation of Jehovah's Witnesses ve Diğerleri / Gürcistan*, 71156/01, 3 Mayıs 2007, [97 sayılı Bilgi Notu](#); *Baczkowski ve Diğerleri / Polonya*, 1543/06, 3 Mayıs

2007, 97 sayılı Bilgi Notu; ayrıca bk. [Cinsel Yönelim Sorunları](#) hakkındaki Tematik Bilgi Notu)

Madde 5

Madde 5 § 3

Derhal bir hakim veya sair bir kamu görevlisinin önüne çıkarılma

Hakimin, tutuklama işleminin ilk zamanlarında şartlı tahliye hususunu ele alamaması: *ihlal yok*

Magee ve Diğerleri / Birleşik Krallık – 26289/12, 29062/12 ve 29891/12

12.5.2015 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuranlar, bir polis memurunun öldürülmesi olayına karıştıkları şüphesiyle yakalanmışlardır. Başvuranlar, 48 saat sonra, tutuklama işleminin yasaya uygunluğunu inceleyen ve sorgulamanın devamı ve adli incelemeler için 5 gün süre uzatımı veren Yerel Mahkeme önüne çıkarılmışlardır. Daha sonra, duruşma öncesi tutulma işlemi tekrar uzatılmış ve başvuranlar, herhangi bir suç isnadı olmaksızın, sonuç olarak 12 gün sonra serbest bırakılmışlardır.

Kuzey İrlanda'nın 2000 tarihli Terör Yasası'nın 8. Ek'i uyarınca, tutulan bir kişi, herhangi bir suç isnadı olmaksızın 28 güne kadar tutulabilir. Tutulma işleminin yasaya uygunluğu, 48 saat içerisinde ve sonraki her 7 günde bir yetkili hâkim tarafından incelenmelidir. Yetkili hâkim, yakalama/duruşma öncesi tutulma işleminin hukuka aykırı olması durumunda, serbest bırakma yetkisine sahipken, kefaletle serbest bırakma yetkisine sahip değildir.

Hukuki değerlendirme – madde 5 § 3: Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi yapısal olarak iki ayrı hususla ilgilidir: bir bireyin yakalama işlemi sonrasındaki ilk dönemlerde yetkili makamların otoritesi altına alındığında; ve bireyin alıkonduğu veya şartlı ya da şartsız tahliye edildiği ve ceza mahkemesi önündeki yargılamanın devam ettiği dönem. Belirtilen iki husus açıkça, mantık çerçevesinde veya geçici olarak bağlantısı bulunmayan farklı haklar sağlamaktadır.

Mahkeme içtihadı, ilk hususla ilgili olarak, “bir suç işlediğine yönelik makul şüphe üzerine”, yani herhangi bir suç isnadı bile yapılmadan önce, yakalanan veya alıkonan bir bireye yargı denetimi aracılığıyla koruma sağlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yargı denetimi, hızlı, otomatik (diğer bir ifadeyle, alıkonan kişinin başvurusu beklenmeden) ve kişinin dinlenmesi ve yakalama ve alıkonmanın yasaya uygunluğu ile gerekçesi incelendikten sonra serbest bırakma kararı verme yetkisi bulunan bağımsız bir hâkim veya sair kamu görevlisi önünde gerçekleşmelidir.

Mahkeme, söz konusu koşulların başvuranların davasında karşılandığını kaydederek, başvuranların alıkonduğu süreçte şartlı tahliye ihtimalinin bulunup bulunmadığı hususunu değerlendirmiştir. Mahkeme, başvuranların polis gözetimindeyken iki kez yerel mahkeme hâkimi önüne çıkarılmalarına rağmen, şartlı tahliye kararı verme yetkisi bulunan bir hâkim önüne hiçbir zaman çıkarılmadıklarını vurgulamıştır. Mahkeme, bununla birlikte, başvuranların oldukça kısa bir süreliğine (12 gün) alıkonduklarını ve bu nedenle hürriyetinden yoksun kılmanın hep “başlangıç safhalarında” olduklarını ve bu süreçte, alıkonmalarının, ceza

gerektiren bir suç işlediklerine yönelik makul şüphenin varlığıyla gerekçelendirilebileceğini kaydetmiştir. Sözleşme'nin 5 § 3 maddesine ilişkin Mahkeme içtihadı, başvuruların bu süreçteki şartlı tahliyelerine ilişkin bir değerlendirme yapılmasını gerekli kılmamaktadır.

Buna karşın, başvuruların keyfi alıkoymaya karşı korunması kapsamında birtakım güvenceler mevcuttur: hâkim alıkoyma süresini en fazla 7 gün uzatabilir ve toplam süre 28 günü geçemez; hâkim, süre uzatma kararı vermeden önce, alıkoymanın devam etmesinin gerektiğine inanmak bakımından makul nedenler bulunduğu ve soruşturmanın özenli ve hızlı bir şekilde yürütülmekte olduğu hususlarında ikna olmalıdır; hâkim ayrıca, yakalama işleminin yasaya uygun olduğu konusunda da ikna olmalıdır ve alıkoymanın esasına ilişkin değerlendirme yapmalıdır; ilk inceleme esnasında, birinci başvuran yeminli ifade vermiştir ve ikinci inceleme esnasında her iki başvuranın iddiaları da dinlenmiştir; son olarak, başvurular devam eden alıkonmalarına adli inceleme aracılığıyla itiraz etme imkânı bulmuşlardır.

Belirtilen unsurlar ışığında, başvuruların hürriyetlerinden yoksun kıldıkları dönemde şartlı tahliye imkânının bulunmaması, Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında hiçbir soruna yol açmamıştır.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

Madde 6

Madde 6 § 1 (medeni hukuk yönü)

Mahkemeye erişim

Adil yargılanma

İbadet yerlerinin iadesine ilişkin olarak “Mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin istekleri” kriterine dayalı olarak verilen karar: *ihlal yok*

Greek-Catholic Parish of Lupeni ve Diğerleri / Romanya – 76943/11

19.5.2015 tarihli Karar [III. Bölüm]

Olaylar – Doğu Katolik (Rum Katolik veya Uniate¹) Kilisesine ait kuruluşlar olan başvurular, 358/1948 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca 1948 yılında kapatılmışlardır. Belirtilen Kararname uyarınca, söz konusu mezhebe ait tüm mal ve mülkler, kilise mülkiyeti hariç olmak üzere, -bir kiliseye bağlı olan kişilerin çoğunluğunun farklı bir kiliseye üye olması durumunda, sözü edilen ilk kilisenin mallarının üyelerin çoğunun geçtiği kiliseye devredilmesini öngören- 177/1948 sayılı Kararname doğrultusunda Ortodoks Kilisesine devredilmiştir. Başvuran kiliseye ait kilise binası ve yanındaki kilise bahçesi 1967 yılında tapu siciline Romanya Ortodoks Kilisesine devredilmiş olarak kayıt altına alınmıştır.

1989 yılının Aralık ayında komünist rejimin sona ermesinin ardından, 358/1948 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 9/1989 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmıştır. Doğu Katolik Kilisesi, Rum Katolik Kilisesine ilişkin bazı tedbirler hakkındaki 126/1990 sayılı Kanun Hükmünde

¹ Kendi ayin biçimlerini ve dillerini koruyan ancak papa'nın otoritesini kabul eden doğu katolik kilisesi

Kararname ile resmi olarak tanınmıştır. Belirtilen kararnamede; Doğu Katolik Kiliselerine ait olan mülkiyetlerin hukuki durumunun, hem Doğu Katolik hem de Ortodoks papazların temsilcilerinden oluşan birleşik komitelerce belirleneceği öngörülmüştür. Komiteler karar verirken, “bu mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin isteklerini” dikkate almakla yükümlü kılınmıştır.

13 Ağustos 204 tarihli ve 64/2004 sayılı Hükümet Kararnamesi ve 182/2005 sayılı Kanunla, 126/1990 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'nin 3. maddesine eklemeye yapılmıştır. Değişiklik yapılan kararnamede, birleşik komitede yer alan iki mezhebi temsil eden kilise üyeleri arasında anlaşmazlık çıkması halinde, dava açma hakkı sağlayacak menfaati bulunan tarafın olağan kanun uyarınca dava açabileceği belirtilmiştir.

Başvuran kilise, 12 Ağustos 1996 tarihinde yeniden kurulmuştur. Başvuranlar, kilise binasının ve yanındaki avlunun kendilerine iade edilmesine yönelik adımlar atmışlardır. Birleşik komite toplantılarında sorun çözüme kavuşturulamamıştır. Bu nedenle başvuranlar olağan kanun uyarınca dava açmış ancak bir sonuç alamamışlardır. Mahkemeler kararlarını, “bu mülkleri elinde bulunduran topluluklara bağlı olanların istekleri” özel kriterine dayandırmıştır.

Hukuki değerlendirme – Madde 6 § 1

(a) *Mahkemeye erişim hakkı* – Somut dava, daha önce komünist rejim altında kapatılan bir mezhep olan Rum Katolik Kilisesine ait olan ibadet yerlerinin iadesi özel bağlamında

görülmesi gereken bir davadır. Bu dini binaların iadesi oldukça geniş kapsamlı bir sorun ve sosyal yönden hassas bir konudur. Mahkeme daha önce; özellikle de 126/1990 sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile getirilen daha önceki anlaşmazlık çözümüne yönelik sistemlerin yeterli bir şekilde düzenlenmemesi ve birleşik komite tarafından verilen kararların adli denetiminin yeterli olmaması nedeniyle, davanın kendine özgü bağlamında bile, ibadet yerlerine ilişkin anlaşmazlıkların genel olarak mahkemelerin yargı yetkisi kapsamı dışında tutulmasının tek başına mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir.

Başvuranlar somut davada, değişikliğe uğrayan 126/1990 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'nin 3. maddesi kapsamında mülkiyet iadesi davası yolunu kullanmak suretiyle, söz konusu ibadet yerini şu anda mülkiyetinde bulunduran Ortodoks Kilisesi hakkında Yerel Mahkemede dava açma imkânına sahip olmuşlardır. Ancak başvuranlar, özel kanunda dini mekânların hukuki durumunun, “bu mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin isteklerinin” dikkate alınarak belirlenmesini öngören kriterin, yargılamalarda sanığın isteklerine öncelik vermesi nedeniyle, mahkemeye erişim haklarına kısıtlama teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir².

Mahkeme bu kapsamda, ulusal mahkemelerin yargı yetkisi bakımından davayı incelemeyi reddetmediğini, ancak açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermeden önce esastan incelediğini belirtmiştir. Ulusal Mahkemeler,

² *Sambata Bibor Greek-Catholic Parish / Romanya*, 48107/99, 12 Ocak 2010, 126 sayılı Bilgi Notu

tarihi ve sosyal koşullar gibi olaya özgü değerlendirmeleri dikkate alarak, özel kanunda yer alan kriteri uygulamış ve zaman içerisinde durumu incelemiştir. Ulusal mahkemelerce verilen kararlarda titiz bir şekilde yapılan gerekçelere yer verilmiş ve davanın sonucu bakımından önem arz eden başvuruların argümanları detaylı olarak incelenmiştir. Dolayısıyla ulusal mahkemeler, Ortodoks Kilisesinin önce dostane çözüme varılmasını reddetmesi hususuna bağlı kalmadan, iç hukuku uygulamak ve yorumlamak bakımından tam yargı yetkisine sahip olmuşlardır. Ayrıca, ulusal mahkemelerin inceleme kapsamı, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi koşullarının yerine getirilmesi açısından yeterli olmuştur.

Bu nedenle başvurular, davalarının bir mahkeme tarafından detaylı bir şekilde incelenmesini sağlamışlardır. Başvuruların sadece, özel kanunda belirtilen “bu mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin istekleri” kriterinin adil olmadığını değerlendirmeleri, başvuruların mahkemeye erişim haklarını etkisiz kılmak bakımından yeter değildir.

Davanın tüm koşulları dikkate alındığında, başvurular mahkemeye erişim haklarını kullanabilmişlerdir.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

(b) *Hukuki belirlilik ilkesinin ihlal edildiği iddiası* – Başvurular, olağan kanun uyarınca ulusal mahkemeler nezdinde mülkiyet iadesi davası açmışlardır. Ancak, Temyiz Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme davayı incelediğinde, özel bir kanun olan 126/1990 sayılı Kanun Hükmünde

Kararname'yi uygulamıştır. Başvurular, özel bir kanunda belirtilen kriterin mülkiyet iadesi davası bağlamında uygulanmasının öngörülebilir olmadığını ve bu nedenle hukuki belirlilik ilkesinin ihlalini teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir.

Olağan kanun kavramı, başvuruların mahkemeye başvuruda bulunurken temel aldıkları kararnamede yorumlanmamıştır. Ayrıca, daha önce Romanya'da bulunan dini mezheplere ait taşınmazların iadesine ilişkin Temmuz 2005 tarihli ve 94/2000 sayılı Hükümet Acil Kararnamesi, hukuki durumun özel bir kanunla düzenleneceği şeklinde değiştirilmiştir.

Dolayısıyla mahkemeler, mülkiyet iadesi davalarını, yeterince açık ve öngörülebilir yasal çerçeveye erişmeden karara bağlamak zorunda kalmışlardır. Bu nedenle, farklı ulusal mahkemeler, önlerindeki aynı hukuki sorun hakkında farklı hukuki sonuçlara varmışlardır.

Kanunun uygulanmasında bir fikir birliğine varılması zaman alabilecek bir süreçtir ve bu nedenle çelişen içtihatların uygulandığı dönemlere, hukuki belirlilik ilkesine zarar verilmeden, müsamaha edilebilir.

En yüksek ulusal mahkemeler –Yüksek Mahkeme ve Anayasa Mahkemesi-, özel kanunda belirtilen “mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin istekleri” kriterinin uygulanabilirliğine ilişkin konuya yaklaşımlarını uyumlaştırmak suretiyle, bu çelişkileri gidermişlerdir.

Ulusal yargı sisteminin hukuki belirsizliği kendi araçları vasıtasıyla çözebileceği dikkate alındığında, şikâyete konu kararın, mahkemelerin konuya ilişkin tutarlı bir konuma erişmeden önce

verilmesi, tek başına öngörülebilirlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin ihlali bakımından yeterli değildir. Ayrıca, başvuruların davasında kabul edilen sonuç, Anayasa Mahkemesi tarafından bir yıl sonra verilen karar ile Yüksek Mahkemenin neredeyse oy birliğiyle kabul edilen içtihadına benzerdir.

Somut davada gündeme getirilen sorunun karmaşıklığı ve sosyal etkisi, ulusal mahkemelerin yaklaşımlarını uyumlaştırmalarının neden birkaç sene sürdüğünün muhtemel nedenleridir. Ayrıca, somut dava, belirli bir yasal hükmün farklı yorumlarının açıklanmasıyla ilgili değil, içtihat aracılığıyla olağan kanunun ve özel kanun hükümlerinin uygulanmasını gerektiren yöntemin belirlenmesiyle ilgilidir.

Son olarak, Yüksek Mahkemenin “olağan kanun” kavramına ilişkin yorumu ve başvuranın aleyhine uygulanan özel kanun hükmüyle ilişkisi, tek başına Sözleşme’nin 6. maddesinin ihlalini teşkil etmemiştir. Davalarının Temyiz Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme tarafından incelendiği dikkate alındığında, başvurular hakkaniyetten yoksun bırakıldıklarını iddia edemezler. Ayrıca, belirtilen mahkemeler, kararlarına ilişkin uygun maddi ve hukuki gerekçeler göstermişlerdir ve kendilerine havale edilen davanın koşullarına ilişkin yorumlamaları keyfi, mantıksız veya yargılamaların hakkaniyetine zarar vermeye yönelik değil, sadece iç hukukun uygulanma yöntemiyle ilgili olmuştur.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

Madde 6 § 1 ile birlikte ele alındığında madde 14: Başvuranlar, mahkemeye erişim haklarının

kullanımında ayrımcılık mağduru olduklarını iddia etmişlerdir.

(a) *Aynı durumda bulunan kişiler arasında dine dayalı muamele farklılığı olup olmadığı* – Dava konusu 126/1990 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 3. maddesinde, dine dayalı muamele farklılığı bulunmamıştır.

İhtilafı ibadet yeri, yargılamalarda sanık konumunda bulunan Ortodoks kilisesinin mülkiyetinde bulunmaktadır. Genel olarak, ilgili Kanun Hükmünde Kararname’nin uygulanabilir olduğu hallerde, iade davalarının konusunu oluşturan ibadet yerleri, Ortodoks Kilisesine ait olan kuruluşların mülkiyetinde olmuş ve Rum Katolik Kilisesi iade isteyen bir konumda yer almıştır. Bu bağlamda, söz konusu mülkiyetin hukuki durumunun, “mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin istekleri” kriteri temel alınarak belirleneceği kabul edildiğinde, 126/1990 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 3. maddesi, başvuruların aleyhine olmak üzere, sanığa imtiyazlı bir konum oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir. Mahkeme halihazırda belirtilen hükmü Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamında değerlendirmiştir. Dolayısıyla, uyuşmazlığın temelini oluşturan ibadet yerlerinin mülkiyet hakkı taleplerine ilişkin olarak benzer bir konumda olan Rum Katolik Kilisesi ve Ortodoks Kilisesine yönelik muamele farkı bulunmaktadır.

(b) *Makul ve tarafsız gerekçelendirme yapıp yapılmadığı* – Hükümet; Devletin amacının, totaliter rejim altında Rum-Katolik inançlarını bırakmaya zorlanan kişilerin -inşa ettikleri ibadet yerlerini kullanma olanaklarını sürdürürken-

hangi dine mensup olmak istediklerini ifade etme özgürlüklerinin korunması olduğunu belirtmiştir.

“Bu mülkiyetleri elinde bulunduran cemaatlere mensup kişilerin istekleri” kriterinin uygulanmasında, Romanya mahkemeleri sadece sanığın söz konusu kilise binasını iade etmeyi reddettiğini belirtmemiş ve söz konusu menfaatleri değerlendirmiştir. Ulusal mahkemeler, maddi koşullara ilişkin detaylı bir inceleme sonrasında, gerekçeler içeren ayrıntılı kararlar vermişlerdir; ayrıca, yaklaşımları Anayasa Mahkemesinin yaklaşımlarıyla tutarlı olmuştur.

Buna ilaveten, Anayasa Mahkemesi, söz konusu kriterin anayasaya aykırı olduğuna yönelik bir itirazı incelerken, dini mezheplerin ve başkalarının özgürlüğünün korunması gerekliliğiyle ilgili gerekçeler ortaya koymuş ve bu unsurları davanın tarihsel bağlamına yerleştirmiştir.

Son olarak, başvuruların içtihatla farklılık bulunduğuna ilişkin argümanları, hukuki belirlilik ilkesinin bir boyutuyla ilgili olup hâlihazırda Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında incelenmiştir. Bu nedenle, Sözleşme'ni 6 § 1 maddesiyle birlikte ele alındığında 14. madde kapsamında başka bir inceleme yapılmasına gerek yoktur.

Dolayısıyla, güdülen amaç ve bu amaca yönelik makul gerekçelendirme dikkate alındığında, ilgili kriterin ulusal hukukta kabulü Sözleşme'nin 14. maddesine aykırı değildir.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

Ayrıca Mahkeme oy birliğiyle, başvuruların davasının makul bir süre içinde görülmemesi

nedeniyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiş ve manevi tazminat olarak başvurulara müştereken 2.400 avro ödenmesine karar vermiştir.

Adil yargılanma

Ödeme aczi davasıyla ilgili olarak uygun şekilde tebligatta bulunulmaması: ihlal

Zavodnik / Slovenya – 53723/13
21.5.2015 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar – Bir iş mahkemesi 1997 yılında, özel bir şirketin başvurana hak etmiş olduğu maaşı ve geçerli sosyal güvenlik yardımlarını (yaklaşık olarak 8.350 avro) ödemesine karar vermiştir. Söz konusu karar 1999 yılında kesinleşmiştir. 2000 yılında bahse konu özel şirket hakkında iflas işlemleri başlatılmıştır. Başvuranın talepleri 2005 yılında iflas işlemleri esnasında kabul edilmiştir. Tasfiye memuru ile tasfiye kurulu, başvurana kendisini davaya ilişkin gelişmeler ve özellikle terekenin bölüştürülmesine dair duruşmaların tarihleri hakkında bilgilendirecekleri konusunda güvence vermiştir. Şirkete ait bir otel kompleksi 2008 yılında genel müzayede yoluyla satılmıştır. Söz konusu satış işlemine dair raporlar çevrimiçi olarak muhasebecilere yönelik bir internet portalında, Slovenya Basın Ajansı'nın internet sayfasında ve günlük bir finans gazetesinde yayımlanmıştır. Satış işlemi sonrasında 2008 yılının Haziran ayında, bölge mahkemesinin tasfiye kurulu iflas etmiş şirkete ait terekenin kalan 19 alacaklı arasında bölüştürülmesine dair bir teklif taslağını onaylamıştır. Söz konusu alacaklılarının her birine iflas işlemleri esnasında kabul edilen alacak

miktarının %2.85'inin ödenmesi gerektiği yönünde bir teklifte bulunulmuştur. Bu oran, başvuran için 237 avroya (EUR) karşılık gelmekteydi. Söz konusu bölge mahkemesi terekenin bölüştürülmesi işleminin onaylanması amacıyla 2008 yılının Eylül ayında başka bir duruşma daha gerçekleştirilmesine karar verip, bir duruşma tarihi tayin etmiştir. Bölge mahkemesi konuya ilişkin kararını yayınlamış ve duruşma tebligatını mahkemenin duyuru panosuna astırmıştır. Duruşma tebligatı ayrıca, yer ve tarih belirtilerek, Resmi Gazete'de de yayımlanmıştır. Duruşma esnasında bölge mahkemesi, tasfiye memurunun bölüştürme teklifini onaylamıştır. Mahkemenin bu kararı duruşmanın ertesi günü yine mahkemenin duyuru panosuna asılmıştır ve sekiz gün içerisinde kararı temyiz edebilme imkânı tanınmıştır. Karara ilişkin herhangi bir temyiz başvurusunda bulunulmaması nedeniyle ilgili karar kesinleşmiştir. 2008 yılının Kasım ayında, iflas işlemleri sonlandırılmıştır. Başvuran, 2008 yılının Aralık ayında, iflas işlemlerinin sonlandırılmasına ilişkin karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur. Başvuran, terekenin bölüştürülmesine ilişkin olarak gerçekleştirilen Eylül ayındaki duruşma hakkında uygun şekilde bilgilendirilmediğini ve iflas işlemleri esnasında talep edilen miktarın tamamının kendisine ödenmiş olması gerektiğini iddia etmiştir. Başvuranın temyiz davasının yanı sıra anayasal şikâyeti 2009 yılında reddedilmiştir.

Hukuki Değerlendirme - 6 § 1 Madde: Mahkeme celplerinin ve kararların mahkemenin duyuru panosuna asılmak ve Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle tebliğine ilişkin kurallar, iflas işlemlerinin hızlı ve etkin bir şekilde

gerçekleştirilmesi meşru amacına hizmet eder. Şahsa tebliğ yapılması yoluyla dağıtımda bulunulmasının gerekçesi, bu tür yargılamaların çok sayıda alacaklıyı ve tarafı ilgilendirebileceği hususudur. Mahkeme belgelerinin şahsa tebliği, yargılamaların masraflarının önemli ölçüde artmasına yol açabilirdi; dahası, başarısız olunması halinde yargılamaların aksamasına neden olabilirdi. Ancak, iç hukuk uyarınca, terekenin bölüştürülmesine ilişkin duruşma yargılamalar açısından önemli bir noktayı temsil etmiştir. Bu noktaya kadar, alacaklılar resmi tasfiye memurunun terekenin bölüştürülmesine dair teklifine karşı itirazda bulunabilirlerdi. Alacaklıların, daha sonraki bir aşamada itirazda bulunmaları imkânı engellenmiştir. Bu bağlamda, bölüştürme kararına karşı temyiz başvurusunda bulunulması için izin verilen sekiz günlük süre sınırı oldukça kısadır. Başvuran, iflas eden şirketin terekesinin bölüştürülmesi için bir duruşma tarihi belirlenmesinin sekiz yıldan uzun bir zaman aldığı yargılamalara taraf bir şahıstır. Bunun yanı sıra, bir avukat tarafından temsil edilmeyen başvuran, tasfiye memuru tarafından kendisinin davaya ilişkin tüm gelişmelerden bilgilendirileceği konusunda güvence verildiğini iddia etmiştir. AİHM, davada yer alan alacaklıların sayısının oldukça az olduğu hususu dikkate alındığında, başvuranın bu konuda tasfiye memuruna güvenmemesini gerektirecek herhangi bir durum görmemektedir. Son olarak, iç hukukta iflas işlemlerine ilişkin davalardaki mahkeme celplerinin ve kararların şahsa tebliğ edilmesi öngörülme de, terekenin bölüştürülmesine ilişkin duruşma tebligatının kitle iletişim araçları yoluyla yayınlanması imkânı sunulmaktadır. Mahkeme, somut davada yerel mahkemenin ikinci yayınlama seçeneğini tercih

etmemesinden üzüntü duymuştur. Mahkeme, Hükümet'in başvuranın otel kompleksinin satışı hakkında çevrimiçi medya raporlarından bilgi edilmiş olması gerektiği yönündeki iddiasını kabul edememektedir. İlgili medyanın kamunun genelini hedef aldığı ve/veya başvurana ulaşmış olduğu düşünülemez (aksi yönde verilmiş, bilgisayar kullanmadığını ya da internete giremediğini iddia eden yaşlı bir bireyle ilgili, karar için bk. *Geffre/Fransa* (k.k.), 51307/99, 23 Ocak 2003, 49 sayılı Bilgi Notu. Başvuranın ikamet ettiği şehirden başka bir şehirde yer alan bir mahkemenin duyuru panosunu düzenli olarak incelemesini veya Resmi Gazete'nin her sayısına erişmesini beklemek gerçekçi bir beklenti olmayacaktır. Söz konusu koşullar altında, Mahkeme, başvuranın terekenin bölüştürülmesine ilişkin duruşmadan haberdar olma konusunda adil bir imkâna sahip olduğu ve yargılamalara katılmamasının kendisinin bu konuda gerekli özeni göstermemesinden kaynaklandığı sonucuna varamamaktadır (aksi yönde bir karar için bk. *Cañete de Goñi /İspanya*, no. 55782/00, 15 Ekim 2002, 38 sayılı Bilgi Notu). Ayrıca, Mahkeme, Devletin başvuran da dâhil olmak üzere, yargılamalarda kalan az sayıdaki tarafın terekenin bölüştürülmesine ilişkin duruşma ve söz konusu duruşmada alınan karar konusunda bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla ek adımlar atması yönünde bir gereklilik getirilmesinin orantısız olmayacağını değerlendirmektedir. Başvuran, 10 Eylül 2008 tarihli duruşmaya katılma imkanından yoksun bırakılarak, tasfiye memurunun terekenin bölüştürülmesine ilişkin planına itiraz etme imkanından ve dolayısıyla da ödenmemiş maaşlar için talep ettiği miktarın daha yüksek bir oranını

elde etme hakkını savunmaktan yoksun bırakılmıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Mahkeme ayrıca, yargılamaların uzunluğu ve bu bakımdan hukuk yolunun etkili olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ile 13. maddesinin de ihlal edilmiş olduğuna karar vermiştir.

41. Madde: Başvurana manevi tazminat olarak 12,500 avro ödenmesine karar verilmiş; maddi tazminat talebi reddedilmiştir.

Madde 6 § 1 (ceza)

Adil yargılanma

Sanığın ağır ceza mahkemesinde jürinin verdiği mahkûmiyet kararının gerekçelerini anlamasına olanak tanımaya yönelik yeterli usuli güvencelerin sağlanmadığı iddiası: ihlal yok

Lhermitte /Belçika – 34238/09
26.5.2015 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar – Başvuran 2008 yılında beş çocuğunu kasten öldürmekle suçlanmıştır. Başvuranın hakkındaki yargılamalar Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde gerçekleştirilmiştir. Başvuran söz konusu olayın gerçekleştiğine ilişkin bir itirazda bulunmamış ancak, kendi eylemlerini kontrol edemediğini iddia etmiştir. Yöneltilen beş adet soruya karşılık olarak, bir jüri başvuranı suçlu bulmuş ve üç yargıç ve bir jüriden oluşan Ağır Ceza Mahkemesi mahkûmiyet kararını onamış ve başvuran hakkında müebbet hapis cezasına hükmetmiştir. Yargıtay, başvuranın temyiz başvurusunu reddetmiştir.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde, jürinin verdiği mahkûmiyet kararının gerekçesinin bulunmadığından şikâyet etmiştir.

Hukuki Değerlendirme – 6 § 1 Madde: Başvuranın kendisi hakkındaki suçlamaların doğruluğuna itirazının olmamasından ötürü, yargılamalarla ilgili güçlük, başvuranın cezai sorumluluğunun söz konusu olup olmadığına belirlenmesi konusunda alakalıdır. İddianame, yargılamanın öncesinde sunulmuş olması sebebiyle, sınırlı öneme sahiptir. Mahkeme, iddianamede belirtilen bulgularla ve bu bulguların mahkûmiyet hükmünün anlaşılmasına ilişkin potansiyel faydasıyla ilgili olarak, bu bulguların jürinin değerlendirmesi ya da nihayetinde Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hükmedilen karar üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığına ilişkin yorum yapamamaktadır.

Jüriye yöneltilen beş adet soruyla ilgili olarak ise, bu sorulardan dördünün çocukların öldürülmesi ve kasıt unsurunun ağırlaştırıcı etkenleri ile alakalı olduğu görülmektedir. Son soru ise, başvuranın cezai sorumluluğu hususu ile alakalı olmuştur. Sorular belki, dava esnasında tartışılan ve jürinin başvuranın kendi eylemlerine ilişkin cezai sorumluluğunun bulunduğu yönünde vardığı kanaat bakımından dikkate alınmış bütün hususlar arasında başvuranın kendi aleyhindeki delilleri anlamasına olanak sağlamamış olabilir. Ancak, jürinin verdiği mahkûmiyet kararının gerekçelerini netleştiren sonraki mahkeme kararları da dâhil olmak üzere, yargılamaların bir bütün olarak değerlendirilmesi gereklidir.

Bu nedenle, meslekten olan üç yargıçtan ve ayrıca bir de jüriden oluşan Ağır Ceza Mahkemesi, hüküm kararında, başvuranın

dayanak olarak sunduğu savunmasının, bilhassa da kendisinin “zihinsel hassasiyeti, depresif bozukluğu ve karakterinin”, gerçekleştirdiği eylemleri açıklamadığını ve hafifletici sebep dahi teşkil etmediğini açık bir şekilde belirtmiştir. Yargıtay, kendi kararında, Ağır Ceza Mahkemesi’nin başvuranın söz konusu zamanda kendi eylemlerini kontrol edemediği yönünde bir karar vermemesinin gerekçelerini açık bir şekilde ifade etmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi ile Yargıtay’ın vermiş oldukları kararların birlikte okunmasının, başvuranın jürinin kendisinin savunmasında sunmuş olduğu ve cinayetler gerçekleştirildiği zaman kendisinin herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı yönündeki iddialarını reddetmesinin ve iddiaların aksine, başvuranın kendi eylemlerini kontrol edebilme yetisine sahip olduğuna karar vermesinin gerekçelerini anlamasına olanak sağlanmış olması gerekir.

Jürinin verdiği mahkûmiyet kararının gerekçesi daha sonra jüri üyelerinden ve meslekten olan üç yargıçtan oluşan Ağır Ceza Mahkemesi’nin hüküm kararında belirtilmiş ve ayrıca Yargıtay tarafından da açıklanmış olmasına karşın, bu mahkûmiyet kararına jüri kendi başına karar vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi yargıçları dolayısıyla, kendilerinin katılmamış oldukları bir müzakereyi kısmen ilgilendiren gerekçenin hazırlanmasına katkı sağlamışlardır. Ancak, sunulan gerekçe, adil yargılanma hakkına uygun kalmış ve dolayısıyla geçersiz kılınmamıştır. Yargıçlar, verilecek ceza ve buna ilişkin sunulacak gerekçe konusunda gerçekleştirilen müzakereler esnasında jüriye katıldığı için, başvuranı hangi gerekçelerle suçlu bulduklarını

doğrudan jürilerden öğrenmiş olabilirler ve mahkûmiyet kararının altında yatan nedenlerle uyumlu olması gereken gerekçeler üzerinde karar vermiş olabilirler. Yargıtay'ın daha sonra, hüküm kararının mahkûmiyet kararı ışığında anlaşılması gerektiği yönünde yaptığı açıklaması eleştirilemez. Belirli kararlara ilişkin temyiz yolunun açık olduğu bir sistemde, alt derece mahkemesinin kararının, üst mahkeme tarafından bu karara atfedilen anlama göre anlaşılır biçimde açıklanması gerekebilir.

Ayrıca, bilhassa verilecek cezanın belirlenmesi hususu dikkate alındığında, Ağır Ceza Mahkemesi kararının uygun şekilde gerekçelendirilmiş olduğu ve keyfî nitelikte bir karar olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, başvuran, suçuna ve kendisine verilen cezaya ilişkin kararı anlamasına olanak tanıyan yeterli usulî güvencelerden faydalanmıştır.

Sonuç: ihlal yok (üç karşı dört oyla).

(Ayrıca bk. *Taxquet/Belçika* [BD], 926/05, 16 Kasım 2010, [135 sayılı Bilgi Notu](#); ve *Legillon/Fransa* (53406/10) ve *Agnelet/Fransa* (61198/08) 10 Ocak 2013, [159 sayılı Bilgi Notu](#))

MADDE 8

Özel hayata saygı

Pozitif yükümlülükler _____

Cinsel taciz konusuna ilişkin ceza yargılamaları esnasında müştekinin kişisel bütünlüğünün korunmaması: *ihlal*

Y./Slovenya - 41107/10

28.5.2015 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar — 2001 yılında on dört yaşında olan başvuranın bir aile dostu olan X tarafından defalarca cinsel saldırıya uğradığı iddia edilmiştir. Başvuranın annesi tarafından yapılan bir suç duyurusunun ardından, 2003 yılında soruşturmalar başlatılmış ve 2007 yılında X aleyhine ceza yargılamaları başlatılmıştır. 2009 yılında, toplamda gerçekleştirilen 12 duruşmanın ardından, yerel mahkemeler, başvuranın X'in fiziksel durumuyla ilgili iddialarının bazılarının bir uzman tarafından çürütülmüş olduğu ve dolayısıyla bunun, yerel mahkemelere göre X'in suçunun makul şüphenin ötesinde tespit edilmesini imkânsız kıldığı gerekçesiyle, X'in tüm suçlardan beraatına karar vermişlerdir. Cumhuriyet savcısının bu karara karşı yaptığı temyiz başvurusu 2010 yılında reddedilmiş olup, başvuranın Cumhuriyet Başsavcısına yapmış olduğu kararın yasaya uygunluğunun denetlenmesi talebi ise birkaç ay sonrasında reddedilmiştir.

Hukukî Değerlendirme – 8. Madde: Mahkeme'nin, davalı Devletin, cinsel tacizci olduğu iddia edilen kişi hakkındaki ceza yargılamaları esnasında kendisine soru yöneltilme şekli bakımından, başvuranın özel hayatına saygı hakkına ve özellikle kişisel bütünlüğüne ilişkin yeterli bir koruma sağlamış olup olmadığı hususunu incelemesi gerekmiştir. Devlet bu türden bir koruma sağlarken, yargılamalar esnasında mağdur sıfatıyla ifade vermek üzere davet edilen başvuranın Sözleşme'nin 8. madde kapsamında koruma altına alınan hakları ile savunma makamının hakları, başka bir deyişle, Sözleşme'nin 6 § 3 (d) maddesinde düzenlenen sanığın tanıkları çağırma ve çapraz sorguya tabi tutma hakkı arasında adil bir denge gözetmesi

gerekmektedir. Mahkeme tarafından incelenmiş ve tamamı sanıklarca açılmış olan benzer diğer davalardaki durumun aksine, somut davada Mahkeme, bu konuyu mağdur olduğu iddia edilen taraf açısından incelemesi gerekmiştir.

Mevcut davada, adil bir yargılama gerçekleştirilmesi amacı, özellikle davaya ilişkin tek kesin delilin başvuranın ifadesi olması ve sunulan diğer delillerin çelişkili olması sebebiyle, X'e başvuruları çapraz sorguya tabi tutma imkânı verilmesini gerektirmiştir.

Ancak, cinsel suçlara ilişkin ceza yargılamalarının mağdurlarca çok kötü ve uzun süren bir deneyim olarak algılandığı ve cinsel tacizde bulunmakla suçlanan kişiler ile mağdur olduğu iddia edilen kişilerin doğrudan yüzleştirilmesinin mağdurların daha fazla travma yaşamasına neden olduğu göz önünde bulundurulduğunda, davalı tarafından yapılan kişisel çapraz sorgunun ulusal mahkemelerce çok dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim, Avrupa Birliği hukuku da dâhil olmak üzere çok sayıda uluslararası belge, cinsel taciz mağdurlarına, diğerlerinin yanı sıra, Devletin bu mağdurları suça ilişkin ifade verilmesi esnasında baskılamaya ve mağduriyetin devam etmesine karşı koruma görevi de dâhil belirli hakların sağlanması gerektiğini öngörmektedir.

Bu bakımdan, Mahkeme, başvuranın sorgulanmasının, bilhassa duruşmalar arasında zaman aralığının uzun olmasını gerektirecek hiçbir sebebin olmadığı göz önüne alındığında, endişeye yol açacak ölçüde uzun bir dönem olduğunu ve yedi aydan uzun bir süreye yayılan dört duruşma boyunca devam ettiğini kaydetmiştir. Dahası, söz konusu dört

duruşmanın ikisi esnasında başvuruları X'in kendisi çapraz sorguya tabi tutmuş, başvuranın cevaplarının doğruluğuna sürekli karşı çıkmış ve başvurulara kişisel mahiyette sorular yöneltilmiştir. Mahkeme'ye göre, bahse konu sorular başvuranın karakterini aşagılamanın yanı sıra güvenilirliğini zedelemeyi de amaçlamıştır. Ancak, X'in yönelttiği soruların biçim ve içeriğini denetleme ve gerekirse müdahalede bulunma görevinin yargı makamlarına ait olmasına rağmen, davayı gören yargıcın müdahalesi, başvuran için açıkça ıstırap verici bir hale gelen bu deneyimi hafifletmekte yetersiz kalmıştır.

Mahkeme, iddia edilen olayların meydana gelmesinden kısa süre sonra cinsel saldırılara ilişkin olarak danışılan kişi olması sebebiyle, X'in avukatının yargılamalardan men edilmesi gerektiği yönündeki başvuranın talebine ilişkin olarak, davaya uygulanabilir iç hukukun ya da iç hukukun mevcut davaya uygulanma biçiminin başvuranın menfaatlerini yeterli ölçüde dikkate alınmamış olduğunu kaydetmiştir. Bunun sebebi ise, X'in avukatı tarafından çapraz sorguya tabi tutulmanın olumsuz psikolojik etkisinin, başka bir avukat tarafından sorgulanmış olması halinde yaşayacağı endişe ölçüsünü önemli ölçüde aşmış olmasıdır. Ayrıca, söz konusu kişinin başvurudan bir avukat sıfatıyla elde etmiş olabileceği herhangi bir bilginin gizli bilgi olarak değerlendirilmiş olması ve aynı konuda çatışan çıkarları söz konusu olan bir kişiye fayda sağlamak amacıyla kullanılmaması gerekirdi.

Mahkeme ayrıca, başvuranın söz konusu tarihte cinsel ilişki yaşamış olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla bölge mahkemesi tarafından atanan jinekolog tarafından başvurulara yöneltilen

soruların uygunsuz olduğu kanaatindedir. Bu anlamda, makamların soruşturma veya karar alma sürecinde yardımcı olmaya davet edilmiş ve yargılamalara katılan tarafların tümünün, mağdurlara ve diğer tanıklara saygılı bir şekilde davranmalarını ve bu kimselere gereksiz bir rahatsızlık yaşatmamaları sağlaması gerekirdi. Fakat davaya atanan jinekolog cinsel taciz mağdurlarıyla görüşme yapma konusunda uygun eğitim almamış olmakla kalmayıp ayrıca, başvurana suçlayıcı sorular yöneltip, kendi görevini ve uzmanlık alanını aşan ifadeler de kullanmıştır. Sonuç olarak, başvuran, ceza yargılamalarının stresine gereksiz şekilde katkıda bulunan bir kendini savunma konumuna getirilmiştir.

Yerel makamların başvuranın daha fazla travma yaşamasına engel olmak amacıyla bir dizi tedbir almış olmasına karşın, bu tedbirler başvurana, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında güvence altına alınan hakları ve menfaatleri ile X'in 6. madde kapsamında korunan savunma hakkı arasında uygun bir denge tesis edilmesi için gerekli korumayı sağlamakta yetersiz kalmıştır.

Sonuç: ihlal (bire karşı altı oyla).

Mahkeme ayrıca, davalı Devletin makamlarının başvuranın cinsel taciz şikâyetine ilişkin hızlı bir soruşturma ve kovuşturma yürütülmesini sağlamaması bakımından, Sözleşme'nin 3. maddesinin de ihlal edilmiş olduğuna oybirliğiyle karar vermiştir.

41. Madde: Başvurana manevi zararlar karşılığında 9,500 avro (EUR) tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

(Ayrıca bk. *S.N./İsveç*, 34209/96, 2 Temmuz 2002, 44 sayılı Bilgi Notu; *Aigner/Avusturya*, 28328/03, 10 Mayıs 2012; ve *Kadınlara Yönelik Şiddet* başlıklı Tematik Bilgi Notu)

MADDE 10

Bilgi alma özgürlüğü _____

Yetkililerin, araştırma yürüten bir sivil toplum örgütüne kamu avukatlarının isimleri ve görev sayılarını vermeyi reddetmesi: Büyük Daire lehine feragat etme

Magyar Helsinki Bizottság / Macaristan – 18030/11

[II. Bölüm]

Başvuran sivil toplum örgütü, Macaristan'da uluslararası insan hakları belgelerinin uygulanmasını takip etme ve insan hakları ile ilgili konularda savunma alanlarında çalışmaktadır. Başvuran, iki polis birimi aleyhine, kamu avukatlarının isimlerini ve görev sayılarını saklamaları nedeniyle dava açmış, ancak dava reddedilmiştir. Bu bilgi, mevcut kamu savunma sisteminin etkililiğine ilişkin olarak yapılan araştırmanın tamamlanıp daha iyi bir alternatif önerilmesi için gerekmektedir. Ancak, mahkemeler, başvuran lehindeki ilk derece mahkemesi kararının ardından, meselenin kamu yararına ilişkin olmadığına ve başvuranın 1992 tarihli Veri Kanunu uyarınca söz konusu bilginin verilmesini talep edemeyeceğine karar vermişlerdir. Yüksek Mahkeme'ye göre, savunma avukatının anayasal savunma hakkının uygulanması Devlet'in görevi olmasına rağmen, kamu avukatlarının daha sonraki faaliyeti gizlidir ve bu nedenle isimlerini kamu bilgisi niteliği taşımamaktadır.

Başvuran, Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca, yerel mahkemelerin söz konusu bilgilerin verilmesini reddetmesinin bilgiye erişim hakkını ihlal ettiği konusunda şikâyetçi olmuştur.

Dava, 10. madde uyarınca tebliğ edilmiştir. 26 Mayıs 2010 tarihinde, Mahkeme'nin bir Dairesi, Büyük Daire lehine yargı yetkisinden feragat etmeye karar vermiştir.

MADDE 11

Dernek Kurma Özgürlüğü _____

Çalışma saatleri dışında iş yerinde faaliyet düzenleyen sendika temsilcisinin uyarılması:
ihlal

Doğan Altun / Türkiye – 7152/08

26.5.2015 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar - İlgili zamanda, başvuran Ankara Büyükşehir Belediyesinde çalışmaktaydı ve bir sendika üyesiydi. 2006 yılının Kasım ayında, başvuran ve başka bir sendika üyesi çalıştığı birimin kantin kapısına bütçeye ilişkin referandum yapılması için oy sandıkları yerleştirmişlerdir. 2007 yılının Mayıs ayında, söz konusu birimin başkanının iznini almadan referandum düzenlediği için başvuran uyarı almıştır.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 11: İhtilafı tedbirin başvuranın dernek kurma hakkına müdahale teşkil ettiği düşünülebilir. Başvurana verilen cezanın öngörülebilirliği, söz konusu cezanın hedefleri gibi sorgulanabilir. Ayrıca, ön izin alma zorunluluğunun olup olmadığı da kesin

değildir. Ancak, Mahkeme, söz konusu soruları detaylarıyla inceleme ihtiyacı duymamaktadır.

Disiplin işlemleri sırasında, başvuran, sendikanın bir bölümünün sekreteri olarak referandum düzenlediğine işaret etmiştir. Ayrıca, söz konusu uyarının yapılmasına ilişkin esas karara göre, birim çalışanlarının işleri aksamamıştır. Ayrıca, başvuran, işvereninden izinsiz öğle yemeği arasında referandum düzenlediği için yaptırıma uğramıştır. Öte yandan, mevzuata göre, işverenlerinden izin almasalar bile çalışma saatleri dışında devlet memurlarına sendika gösterilerinde yer aldıkları gerekçesiyle hiçbir yaptırım uygulanmaz. Bu nedenle, Mahkeme, başvuranın referandum düzenleme hakkını göz önüne almayan disiplin kurulu tarafından cezalandırıldığı görüşündedir. Son olarak, uygulanan yaptırım ne kadar küçük olursa olsun, başvurunu ve diğer sendika üyelerini faaliyetlerini özgürce gerçekleştirmekten alkoymaktan sorumludur. Sonuç olarak, söz konusu uyarının ağır basan sosyal bir ihtiyaca karşılık geldiği gösterilmemiştir. Bu nedenle, başvuranın dernek kurma özgürlüğüne müdahale edilmesi ve izlenilen hedef (meşruluğu kabul edilen) arasında makul bir orantılılık ilişkisi olduğuna veya söz konusu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olduğuna hükmedilmemiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Mahkeme, ayrıca, etkili bir iç hukuk yolunun olmadığı konusuna ilişkin olarak Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir.

Madde 41: Manevi tazminat olarak 1.500 avro ödenmesine karar verilmiştir.

(Bkz., ayrıca, “Grev hakkı ve barışçıl toplantı yapma hakkı” bağlamında Sendikal Haklar başlıklı Tematik Bilgi Notu)

MADDE 14

Ayrımcılık (Madde 3)_____

Devlet’in göstericileri homofobik şiddetten koruyamaması ve konuya ilişkin etkili soruşturma yürütmemesi: ihlal

Identoba ve Diğerleri / Gürcistan – 73235/12

12.5.2015 tarihli Karar [IV. Bölüm]

(Bkz., yukarıda 3. madde)

Ayrımcılık (Madde 6 § 1)_____

“Mülke sahip olan topluluklarda bulunan dindarların taleplerine” dayanarak ibadethanelerin eski hallerine getirilmesine ilişkin karar: ihlal yok

Greek-Catholic Parish of Lupeni ve Diğerleri / Romanya – 76943/11

19.5.2015 tarihli Karar [III. Bölüm]

(Bkz., yukarıda Madde 6 § 1 (medeni))

Ayrımcılık (1 No’lu Protokol’ün 1. Maddesi)_____

Psikiyatri merkezlerinde bulunan hükümlülere psikiyatrik tedavi için tutuklanan diğer kişilerle karşılaştırıldığında sosyal sigorta yardımıyla faydalandırma konusunda ayrımcılık yapıldığı iddiası: kabuledilemez

S.S. ve Diğerleri / Birleşik Krallık- 40356/10 ve 54466/10

21.4.2015 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – İlgili iç mevzuat uyarınca, 1983 tarihli Akıl Sağlığı Kanunu’na göre psikiyatri hastanelerinde bulunmaları gereken dönemler dâhil olmak üzere, tutuklular hapis cezalarını çektikleri sırada sosyal sigorta yardımıyla faydalandırılmazlar. Aksine, hapis cezası almayan ancak 1983 Kanunu’nun 3. maddesi uyarınca sivil bir hasta olarak veya Kanun’un 37. maddesi uyarınca (hastalara ilişkin 37. madde) hapis cezasına alternatif olarak psikiyatrik tedavi görmesi için tutuklanan kişilerin sosyal sigorta yardımıyla faydalanma hakları bulunmaktadır.

Başvuranların hepsi, 1983 Kanunu’nun ilgili hükümleri uyarınca psikiyatri hastanelerinde cezalarının bir kısmını çekmiş veya çekmekte olan hükümlü ve tutuklulardan oluşmaktadır. Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptıkları başvuruda, ilgili Kanun uyarınca tedavi gören diğer hastalara verilen sosyal sigorta yardımıyla faydalandırılmamalarının 1. no’lu Protokol’ün 1. maddesi ile birlikte Sözleşme’nin 14. maddesini ihlal ettiği konusunda şikâyetçi olmuşlardır.

Hukuksal Değerlendirme – 1 no’lu Protokol’ün 1. maddesi ile birlikte 14. madde: Sosyal sigorta güvencesinin 1. no’lu Protokol’ün 1. maddesinin kapsamına girdiği ve tutuklunun statüsünün 14. maddede “diğer statüler” başlığı altına girdiği konusunda şüphe yoktur. Bu nedenle, 14. madde uygulanabiliridir.

(a) *Benzer durum* – Mahkeme, tutukluların cezaevinde Sözleşme’den doğan haklarını kaybetmediklerini, ancak bu haklardan yararlanma şeklinin ve kapsamının bağlama göre

kaçınılmaz bir şekilde etkilendiğini hatırlatmaktadır. Bir tutuklu, 14. maddenin hedefleri doğrultusunda, başka kategoride bulunan kişilerle benzer bir durumda olduğunu ileri sürüp süremeyeceği şikâyetin konusuna bağlıdır. Başvuranların, davalarında uygun karşılaştırma grubunun hükümlü diğer kişilerden oluştuğunu ileri sürmelerine rağmen, Mahkeme gerçekte başvuruların diğer hastalarla ve diğer tutuklularla önemli ortak unsurlara sahip oldukları görüşündedir. Hastanede kalmalarının amacı, ceza çekmekten ziyade şüphesiz tedavi görmektir; ancak, iç hukuk uyarınca söz konusu süre hapis cezasının içinde kabul edilmektedir. Buna göre, başvurular, diğer bütün yönlerde, 37. maddede bahsedilen hastalarda olduğu gibi aynı hukuki rejim uyarınca muamele gördükleri kabul edilse bile, cezai hukuk statüsü bağlamında iki grup arasındaki farkın önemsiz veya ilgisiz olduğu söylenemez. Bu durum, 37. maddeye ilişkin bir karşılaştırma içermemesine rağmen, başvuruların tutuklu statüsü, 14. maddenin diğer gerekliliklerine uygunluğun değerlendirilmesi konusunda oldukça önemlidir.

(b) *Nesnel ve makul değerlendirme* – Mahkeme, cezai ve sosyal politika konusu olarak, tutukluların sosyal sigorta güvencelerinden yararlandırılmamalarını genel bir kural olarak uygulama kararının davalı Devlet'in geniş takdir yetkisinin sınırları içinde kaldığını kabul etmiştir. Mahkeme, söz konusu dışlayıcı kuralın devamlı olarak uygulanmasını ve olağandışı durumların düzeltilmesini öngören ilgili mevzuatın amacının açıkça makul olmayan bir temele sahip olmadığını düşünülmemeyeceğine hükmetmiştir. Cezalarını çekmekte olan tutuklulara ve sosyal sigorta yardımından faydalandırılmak üzere

psikiyatri hastanelerine nakledilen tutuklulara ilişkin kategorilerin tam olarak benzetilmesinin gerekçelendirilmeden yoksun olduğu söylenilemez; daha ziyade bu durum, yerel mahkemelerin yetkileri dâhilinde seçebilecekleri alanın içine girmektedir.

Mahkeme, orantılılık gerekliliğine saygı gösterilmediği görüşünde değildir. Sosyal sigorta yardımlarından faydalandırılmama, hapis cezasıyla yan yana olduğunda gereklilik arz etmektedir. Belirli bir cezanın söz konusu olduğu durumlarda, olması gereken serbest bırakılma tarihini geçecek şekilde tutuklu bulunduranlar, diğer tutuklu hastalarla aynı kategoride kabul edilip, sosyal sigorta yardımından faydalandırılırlar. Söz konusu zamana kadar, başvuruların önemli maddi ve tıbbi ihtiyaçları her durumda karşılanmıştır ve küçük harcamalarını karşılamaları için ödenek verilmiştir. Aldıkları müebbet hapis cezalarını asgari düzeyde çekmiş olan iki başvurana ilişkin farklı bir değerlendirme yapılması gerekmemektedir.

Buna göre, şikâyetçi olunan muamele farklılığı, Sözleşme'nin 14. maddesine aykırı olarak ayrımcılık teşkil etmemektedir.

Sonuç: kabuledilemez (açıkça dayanaktan yoksun)

(Bkz., *Shelley / Birleşik Krallık*, 23800/06, 4 Ocak 2008, 104 sayılı Bilgi Notu; *Clift / Birleşik Krallık*, 7205/07, 13 Temmuz 2010, 132 sayılı Bilgi Notu; ve *Stummer / Avusturya* [BD], 37452/02, 7 Temmuz 2011, 143 sayılı Bilgi Notu)

MADDE 37

Kayıttan düşürülen başvurular

Devlet'in başvuranların haklarının ihlal edildiğini kabul ettiği ve tazminat ödemeyi teklif ettiği tek taraflı deklarasyon: kayıttan düşme

*Gürcistan Yahova'nın Şabitleri Birliği ve Diğerleri /
Gürcistan – 72847/01*

21.4.2015 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuranlar, iki dini gruptan ve altı bireyden oluşmaktadır. 2002 yılında, iki başvuran grubun derneklerinin ulusal kayıt sistemindeki kayıtları, o sırada yürürlükte olan uygulanabilir kanun uyarınca özel hukuk tüzel kişisi olarak sınıflandırılmayacaklarından dolayı iptal edilmiştir. Söz konusu karar Yüksek Mahkeme tarafından onanmıştır. İç hukukta daha sonra dini grupların kamu hukukunda tüzel kişi olarak kaydedilmesini öngören değişiklikler yapılmıştır. İkinci başvuran grup, 2003 yılında dernek olarak tekrar kaydolmuş, ancak birinci başvuran yeniden kayıt olmak için başvuruda bulunmamıştır.

2014 yılında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde görülen yargılama işlemleri sırasında, Hükümet, birinci iki başvuran dini gruba ilişkin olarak Sözleşme'nin 9. ve 11. maddelerinin ihlal edildiğini kabul ederek ve her birine maddi ve manevi tazminat olarak 1,500 avro ödemeyi taahhüt ederek tek taraflı bir deklarasyon sunmuştur. Başvuranlar, söz konusu miktarın yetersiz olduğunu düşünerek teklifi reddetmişlerdir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 37 § 1 (c): Dini örgütlerin kayıtlarına ilişkin önceki davalarda,

Mahkeme, çeşitli dini grupların kaydedilmesini reddederek veya kayıtlarını iptal ederek yetkililerin Sözleşme'nin 9. maddesi ile birlikte ele alındığında 11. maddeye aykırı olarak başvuran örgütlerin din ve dernek kurma özgürlüğü haklarına müdahale ettiklerine hükmetmiştir. Söz konusu hüküm kapsamında, Mahkeme aynı olayları 14. madde yönünden incelemenin gerekli olmadığı sonucuna varmış ve 10. maddeye ilişkin şikâyetlerin ilgisiz olduğuna karar vermiştir.

Mevcut davada, Hükümet, başvuran örgütlerin kayıtlarının iptal edilmesinin 9. ve 11 maddeleri ihlal ettiğini açıkça kabul etmiş ve davalı Devlet, dini grupların hukuki statülerine ilişkin yasal boşlukların doldurulması için ilgili kanunu değiştirmiştir. Ayrıca, Mahkeme'nin ilgili içtihadı göz önüne alındığında, başvuranların Sözleşme'nin 10 ve 14. maddeler uyarınca yaptıkları şikâyetlerinin ayrı bir inceleme gerektirmediğine karar verilmiştir. Bu nedenle, Hükümet'in sunduğu deklarasyonda kabul edilen gerçeklerin niteliği ve teklif edilen tazminat miktarı dikkate alındığında, başvurunun incelenmesine devam edilmesinin gerekçeleri ortadan kalkmıştır. Ayrıca, ilgili açık ve kapsamlı içtihat düşünüldüğünde, Sözleşme ve Protokollerinde tanımlanan insan haklarına saygı hakkı, Mahkemenin başvurunun incelenmesine devam etmesini gerektirmemektedir.

Başvuranların, tek taraflı deklarasyonun dostane çözüm usulüne uymadığına ilişkin itirazlarına ilişkin olarak, Mahkeme İçtüzüğü'nün 62A § 2 maddesine göre, ilk olarak dostane çözüm anlaşmalarının bulunmaması halinde tek taraflı

deklarasyonların Mahkemece değerlendirilmesini gerekçelendiren istisnai koşullar mevcuttur.

Sonuç: kayıttan düşme (oy birliğiyle)

(Bkz., ayrıca, *Tabsin Acar / Türkiye* (ilk itirazlar) [BD], 26307/95, 6 Mayıs 2003, 53 sayılı Bilgi Notu, *WAZA Spółka z o.o. / Polonya* (k.k.), 11602/02, 26 Haziran 2007; *Subwińska / Polonya* (k.k.), 28953/03, 18 Eylül 2007; bkz., ayrıca Din Özgürlüğü başlıklı Tematik Bilgi Notu)

1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ

Mülk kullanımının kontrolü _____

Ulusal düzeyde yolsuzluk karşıtı tedbirler kapsamında memurların haksız olarak elde ettikleri mülke el konulması: *ihlal yok*

Gogitidze ve Diğerleri / Gürcistan -36862/05

12.5.2015 [IV. Bölüm]

Olaylar – 2014 yılında, eski devlet bakanı olan birinci başvuran yetkiyi kötüye kullanma ve şantaj yapmakla suçlanmıştır. Acaristan Özerk Cumhuriyeti Cumhuriyet Başsavcılığı daha sonra birinci başvuran, diğer başvuranlar ve birinci başvuranın bütün yakınlarına karşı, haksız yere ve açıklanamayacak şekilde mal elde ettikleri gerekçesiyle mülklerine el konulması için yargılama işlemleri başlatmıştır. 2004 yılının Eylül ayında, dört başvuranın itiraz etmesinin ardından, Gürcistan Temyiz Mahkemesi mülklerden birine el konulmasını iptal etmiş ve diğer el koyma kararlarını onamıştır. Birinci başvuran, idari el koyma işlemlerini düzenleyen hükümlerin anayasallığına itiraz ederek anayasal bir şikâyette bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, söz konusu şikâyeti reddetmiş ve 2004 yılının

Şubat ayında yürürlüğe giren ilgili mevzuatın yolsuzluğa karşı savaşı güçlendirmeye ilişkin kamu çıkarına hizmet ettiğine karar vermiştir.

Hukuksal Değerlendirme – 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi: mevcut davada, yalnızca idari bir el koyma işlemi niteliği taşımayan ihtilaf konusu tedbir, ilk olarak bir kamu görevlisine karşı yapılan cezai suçlamanın varlığıyla bağlantılıdır ve bu nedenle, devlet memurlarının ve yakınlarının haksız yere ve açıklanamayacak şekilde mal elde etmelerinin önlenmesini hedefleyen aynı bir hukuk davası niteliği taşımaktadır.

El koyma tedbiri, mülkün kullanımının kontrolü yoluyla müdahale teşkil etmektedir. Söz konusu müdahale, kanunlara uygundur ve kamu hizmetinde yolsuzluğa karşı savaşılmaya ilişkin meşru bir amaç gütmektedir.

Orantılılığa ilişkin olarak, Mahkeme, el koyma usulünün keyfi olup olmadığını incelemiştir. Bu bağlamda, Mahkeme, haksız zenginleşmeyi kapsayan ciddi suçlarla savaşılmaya ilişkin uluslararası düzeyde kabul gören standartların temelinde ve Gürcistan'da her kesimde yaşanan ciddi yolsuzluk suçlarına karşı, Avrupa Konseyi Karapara Aklama ve Terör Eylemlerini Finanse Etme Suçlarına İlişkin Çalışmalar Yürüten Uzmanlar Komitesi (MONEYVAL) dahil olmak üzere, birçok uluslararası organ, devamlı olarak, Gürcistanlı yetkililere yolsuzluk suçlarına ilişkin el koyma işlemlerinin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla yasal tedbirler alınmasını tavsiye etmiştir. Gürcistanlı yetkililer, 2004 yılının Şubat ayında yasal düzenlemeler yaparak söz konusu talimatları yerine getirmişler ve böylece Gürcistan mevzuatını ilgili uluslararası

standartlara uygun hale getirmişlerdir. Bu kapsamdaki içtihadında, Mahkeme, suçlanan kişilerin suçlu olduklarına dair bir mahkumiyet kararı bulunmasa bile el koyma tedbirlerinin orantılı olduğuna ve ilgili mülkün kanunlara aykırı bir şekilde elde edilmiş olmasının “makul şüphenin” ötesinde bir kanıt gerektirmediğine hükmetmiştir. Mahkeme, ayrıca, el koyma tedbirinin sadece doğrudan suçlanan kişilere değil aynı zamanda gayri resmi olarak haksız yere veya gerekli iyi niyeti taşımayarak mal elde ettikleri öngörülen yakınlarına da uygulanabileceği görüşündedir. Bütün bu değerlendirmeleri göz önüne alarak, Mahkeme, kıyas yoluyla, mevcut davada aynı yargılama işlemlerinin keyfi olduğunun veya 1 no’lu Protokol’ün 1. maddesi uyarınca orantılılık koşulunu yerine getirmediğinin düşünülmemeyeceğine karar vermiştir.

Ek olarak, yerel mahkemeler önündeki yargılama işlemlerine ilişkin olarak, başvuran, yazılı görüşlerini sunması ve sözlü duruşmada yer alması için gereğince davet edilmiştir ve Cumhuriyet savcısının iddiası ilgili belgelerin ve başvuranın finansal durumu ışığında gereğince incelenmiştir. Aynı yargılama işlemlerinin yerine getirilirken başvuranlara kendilerini savunmaları için makul bir fırsat verilmediği veya yerel mahkeme kararlarının açıkça keyfiyet barındırdığına ilişkin hiçbir kanıt bulunmamaktadır.

Özet olarak, Gürcistanlı yetkililerin kamu hizmetlerinde yolsuzlukla savaşmak için oluşturdukları politikalarını izlerken kullandıkları geniş takdir yetkisini ve yerel mahkemelerin başvuranlara çekişmeli yargılama işlemleri

sırasında kendilerini savunmaları için makul bir fırsat verdiklerini göz önüne alarak, toplumun genel çıkarları ve kişinin temel haklarının korunması gerekliliği arasında gerekli adil dengenin sağlandığına karar verilmiştir.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

Pozitif yükümlülükler_____

Taşınmaz mallara ilişkin swap(takas) anlaşması uyarınca Devlet’in on sekiz yaşından küçük kişilerin mülkiyet haklarını koruyamaması: ihlal

S.L. ve J.L. / Hırvatistan – 13712/11

7.5.2015 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar – 1997 yılında, anneleri tarafından temsil edilen on sekiz yaşından küçük iki kız kardeş olan başvuranlar 60.000 avro karşılığında bir villa satın almışlardır. Başvuranların yasal vasisi olan anne ve Z.L. ve ikinci başvuranın babası, taşınmaz malın yenilenmesi için 40.000 avro harcamışlardır.

2001 yılının Ekim ayında, Z.L. altı yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir ve aile finansal zorluklar yaşamıştır. Z.L.’nin avukatı, Sosyal Refah Merkezinden taşınmaz mala ilişkin swap(takas) anlaşması için izin talep etmiştir. Söz konusu anlaşma uyarınca, villa, 55.000 avro değerindeki bir daire karşılığında avukatın kayınvalidesine devredilecektir. Ayrıca, başvuranlara, mülkler arasında bulunan değer farkı nedeniyle 5.000 avro tazminat ödenecektir.

Sosyal Refah Merkezi, villanın sahibi olan başvuranların hala on sekiz yaşının altında olmaları nedeniyle, anneleriyle görüşme yaptıktan

sonra, gerekli izni vermiştir. Villa, 2001 yılının Aralık ayında söz konusu daireye karşılık verilmiştir. Daha sonra, başvuranlar, Sosyal Refah Merkezinin taşınmazların değerlerini ve özellikle Z.L.'nin mahkumiyet cezası alması ve annenin uyuşturucu bağımlısı olması gibi ailevi koşulları dikkate almadığı gerekçesiyle swap(takas) anlaşmasının iptali için hukuk davası açmışlardır. Söz konusu dava ve başvuruların sonraki itirazları, Merkezin kararına yalnızca idari yargılama işlemleri başlatarak itiraz edilebileceği gerekçesiyle reddedilmiştir.

Hukuksal Değerlendirme – 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi: Mahkeme, Devlet'in başvuran çocukların çıkarlarını gereğince dikkate alıp almadığını ve mülkiyet haklarını koruyup korumadığını belirlemek için değerlendirme yapmıştır. Yerel mahkemelerin villanın değerinin (10.000 avro) söz konusu dairenin değerine (55.000 avro) nasıl karşılık geldiğini açıklamamaları nedeniyle, ilk olarak kaygı duyulan konu, değiştirilen taşınmazların gerçek bağıl değerine ilişkindir.

Sosyal Refah Merkezinin tutumuna ilişkin olarak, davanın koşullarının değerlendirilmesi için atılan tek adım, anneye görüşme yapılması olmuştur. Diğer yasal vasilerin hiçbiri taslak halindeki swap (takas) anlaşması hakkında görüşmeye çağırılmamış veya bilgilendirilmemiştir. Ayrıca, Merkezden, değiştirilen taşınmazların gerçek bağıl değerini veya durumunu değerlendirmesi beklenmesine rağmen, söz konusu değerlendirme yapılmamıştır. Benzer olarak, Z.L.'nin cezaevinde olduğunun ve ailenin finansal sorunlarının farkında olmasına rağmen, Merkez, başvuruların mülkiyete ilişkin

çıkarlarının ebeveynlerinin kötü niyetli ve/veya ihmalkâr davranışlarına karşı gereğince korunup korunmadığını değerlendirmek için başvuranın ailevi durumunu gerekli dikkati göstererek ele almamıştır. Merkez, ailenin durumuna ilişkin daha fazla bilgi edinme veya başvuruların çıkarlarının korunması için özel bir vasinin atanması gerekip gerekmediğini değerlendirmek için hiçbir teşebbüste bulunmamıştır. Özet olarak, Merkez, çocuk olan başvuruların swap(takas) anlaşmasının en iyi şekilde çıkarlarına hizmet edip etmediğini değerlendirmemiştir.

Ek olarak, başvuruların önünde mevcut tek başvuru yolu, hukuk mahkemeleri önünde dava açmaktır. Ancak, hukuk mahkemeleri, davanın özel koşullarını incelememiş ve başvuruların açtığı davayı yalnızca Merkezin swap(takas) anlaşmasına izin veren kararına idari yargılama işlemleri başlatarak itiraz etmemeleri gerekçesiyle reddetmiştir. Böyle yaparak, mahkemeler, olası bir çıkar çatışmasına, başvuruların ailesine ve finansal durumlarına ilişkin kanıtları ve Merkezin, iç hukuk uyarınca çocuğun üstün çıkarları ilkesine uygun olarak iddiaları dikkatli bir şekilde değerlendirmek zorunda olduğunda, başvuruların üstün çıkarlarını koruyamadığı iddialarını göz ardı etmişlerdir.

Yerel makamlar, bu nedenle, taşınmaz mallara ilişkin ihtilafli swap(takas) anlaşmasında çocuk olarak başvuruların mülkiyet haklarını güvence altına almak ve 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinde korunan haklarına müdahale eden tedbirlere etkili bir şekilde itiraz etmeleri için makul bir fırsat sağlamak için gerekli tedbirleri almamışlardır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 41: Saklıdır.

(Bkz., *Lazarev ve Lazarev / Rusya* (k.k.), 16153/03,
24 Kasım 2005, 80 sayılı Bilgi Notu)

**BÜYÜK DAİRE LEHİNE FERAGAT
ETME**

MADDE 30

Magyar Helsinki Bizottsag / Macaristan – 1803011

[II. Bölüm]

(Bkz., yukarıda Madde 10)